

NATIONALE ARBEIDSRAAD

CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN

ADVIES Nr. 2.274

CRB 2022-0200
CO 1000

Gemeenschappelijke Raadszitting van 26 januari 2022

Flexibele abonnementen: hefboom voor meer woon-werkverkeer per trein

x x x

3.073

Inbehandelingneming

De NMBS wordt geconfronteerd met een gewijzigde mobiliteitsvraag, die het gevolg is van het toegenomen telewerk en van andere ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (bv. de opmars van deeltijds werken). Om daarop in te spelen, heeft ze flexibele abonnementsformules voor het woon-werkverkeer ontwikkeld, die afgestemd zijn op de verplaatsingsbehoeften van werknemers die 2 à 3 dagen per week van en naar het werk reizen. Deze abonnementsformules worden momenteel getest met een aantal grote bedrijven met de bedoeling er zo veel mogelijk kinderziektes op het vlak van o.m. technisch en praktisch functioneren uit te halen, voordat ze in het 2de kwartaal van 2022 op de markt worden gebracht.

De flexibele abonnementsformules zijn belangrijke instrumenten die kunnen worden ingezet om reizigers terug te winnen (bv. werknemers die hun abonnement wegens corona nog niet verlengden) en nieuwe reizigers (bv. werknemers met een mobiliteitsbudget) aan te trekken. Het is dan ook belangrijk om hiervan succesformules te maken die het treingebruik voor het woon-werkverkeer naar een hoger niveau tillen. In hun [unaniem advies van 29 juni 2021](#) formuleerden de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad (hieronder: de Raden) reeds verschillende voorwaarden die daartoe in hun ogen vervuld moeten zijn.

Dit advies, dat op 26 januari 2022 door de gemengde plenaire vergadering van de Raden werd goedgekeurd, vormt een aanvulling op de adviezen die de Raden op 29 juni 2021 en 26 januari 2022 uitbrachten m.b.t. respectievelijk de flexibele abonnementen en de prijs van de treinkaarten.

In dit advies doen de Raden een dubbele oproep. Enerzijds roepen ze de federale regering op om drie regelgevende maatregelen te treffen die determinerend zijn voor het succes van de flexibele abonnementen. Anderzijds roepen ze de NMBS op om ervoor te zorgen dat de overstap van voltijdse naar flexibele abonnementen zo eenvoudig en goedkoop mogelijk verloopt. Ook vragen ze dat de NMBS het gebruik van de flexibele abonnementen monitort en het aanbod ter zake op regelmatige basis evalueert.

Advies

1. Vragen aan de federale regering

1.1 *Het 80/20-systeem uitbreiden tot de flexibele abonnementen¹*

De Raden vragen de federale regering om het 80/20-systeem uit te breiden tot de flexibele abonnementen van de NMBS. Op die manier zouden werknemers² die voor hun woon-werkverkeer zouden overstappen van een voltijds naar een flexibel abonnement en die tewerkgesteld zijn bij een werkgever³ die met de NMBS een 80/20-overeenkomst sloot, het voordeel van kosteloos woon-werkverkeer via de 80/20-regeling kunnen blijven genieten. Als deze werknemers dat voordeel verliezen door te kiezen voor een flexibel abonnement, is het mogelijk dat ze voor hun woon-

¹ Punt 1.1. van dit advies komt ook aan bod in het CRB/NAR-advies over de prijs van de treinkaarten vanaf 1.2.2022.

² Het aandeel werknemers die houder zijn van een treinabonnement voor het woon-werkverkeer en tewerkgesteld zijn bij een werkgever die een derdebetalersovereenkomst (80/20 of andere) sloot met de NMBS, neemt toe doorheen de tijd: hun aandeel steeg van 37% in 2004 tot 51% in 2009 en tot 61% in 2018.

³ Het aantal abonnementen dat de NMBS via een 80/20-overeenkomst verkoopt is tussen 2005 en 2019 verviervoudigd.

werkverkeer de overstap maken van de trein naar de wagen, wat zou indruisen tegen de “modal shift” die de regering zich tot doel heeft gesteld.

Ook vragen de Raden de federale regering om vóór de lancering van de flexibele abonnementen (d.i. vóór het tweede kwartaal van 2022) regelgevende maatregelen te treffen die de uitbreiding van het 80/20-systeem naar de flexibele abonnementen vanaf hun lancering mogelijk maken. Wanneer gewacht wordt met deze uitbreiding totdat het nieuwe openbaredienstencontract van de NMBS van kracht wordt, zullen de flexibele abonnementen om de hierboven vermelde reden voor een groot aantal pendelaars immers geen aantrekkelijke optie zijn.

1.2 Het 80/20-systeem uitbreiden tot al de gecombineerde abonnementen⁴

Bovendien vragen de Raden de federale regering om het 80/20-systeem uit te breiden tot al de gecombineerde abonnementen, met inbegrip van de flexibele abonnementen die gecombineerd worden met een regionaal openbaarvervoersupplement. Op die manier kunnen het openbaarvervoergebruik en de multimodaliteit in het kader van het woon-werkverkeer worden aangemoedigd en kunnen discriminatoire problemen worden vermeden: op dit ogenblik kunnen werkgevers het voordeel van kosteloos woon-werkverkeer via de 80/20-regeling wel aanbieden aan werknemers die voor hun woon-werkverkeer gebruik maken van een NMBS- of NMBS/MIVB-abonnement, maar niet aan werknemers die daarvoor gebruik maken van een NMBS/De Lijn- of NMBS/TEC-abonnement.

1.3 De parafiscale behandeling van het zuiver privégebruik van de flexibele abonnementen afstemmen op de fiscale behandeling

De Raden herinneren eraan dat de flexibele abonnementen bedoeld zijn voor het maken van woon-werkverplaatsingen. Mochten de flexibele abonnementen uitzonderlijk toch gebruikt worden om zuivere privéverplaatsingen mee te maken, dan vragen de Raden dat de parafiscale behandeling van het zuivere privégebruik van het flexibel abonnement wordt afgestemd op de fiscale behandeling, m.a.w. dat dit zuivere privégebruik noch aan enige socialezekerheidsbijdrage, noch aan de personenbelasting wordt onderworpen.

Een dergelijke maatregel biedt volgens de Raden het voordeel dat hij de flexibele abonnementen voor zowel de RSZ als de werkgevers administratief beheerbaar maakt. Zonder deze maatregel zouden de werkgevers immers moeten aantonen welke verplaatsingen met flexibele abonnementen woon-werkverplaatsingen zijn en welke niet (wat voor hen administratief heel zwaar is) en zou de RSZ dit alles moeten controleren (want op parafiscaal vlak zou het zuivere privégebruik in voorkomend geval anders behandeld worden dan het gebruik voor het woon-werkverkeer).

⁴ Punt 1.2. van dit advies komt ook aan bod in het CRB/NAR-advies over de prijs van de treinkaarten vanaf 1.2.2022.

2. Vragen aan de NMBS

2.1 *De overstap van voltijds naar flexibel abonnement zo eenvoudig en goedkoop mogelijk maken*

De Raden vragen de NMBS ervoor te zorgen dat werknemers tijdens de looptijd van hun voltijds abonnement zo eenvoudig en zo goedkoop mogelijk kunnen overstappen naar een flexibel abonnement. Noch deze werknemers, noch hun werkgevers mogen volgens de Raden bij de overstap financieel worden benadeeld.

In dit verband vragen de Raden de NMBS te onderzoeken of het mogelijk is om de huidige opzegvoorwaarden⁵ van de voltijdse abonnementen te versoepelen.

2.2 *Het aanbod van de flexibele abonnementen monitoren en evalueren*

De Raden vragen de NMBS om het gebruik van de flexibele abonnementen te monitoren en het aanbod ter zake op regelmatige basis te evalueren; ook vragen ze de NMBS om bij deze evaluatie-oefeningen betrokken te worden. Zo kan het aanbod van de flexibele abonnementen waar nodig worden bijgestuurd om afgestemd te blijven op de realiteit van de arbeidswereld en maximaal te kunnen blijven inspelen op de behoeften van de werkgevers en de werknemers.

Tot slot herinneren de Raden eraan dat het prijsniveau van de flexibele abonnementen en van de supplementen (waaronder het parkeersupplement) die ermee gecombineerd kunnen worden, belangrijk is voor de attractiviteit en het gebruik ervan. Indien dat prijsniveau niet met de nodige omzichtigheid wordt vastgelegd, bestaat immers het gevaar dat werknemers hun woon-werktraject zullen afleggen met de auto i.p.v. met de trein (in combinatie met de auto).

⁵De huidige opzegvoorwaarden van de voltijdse abonnementen kunnen als volgt worden samengevat: wanneer iemand zijn abonnement tijdens de geldigheidsperiode opzegt, wordt het door NMBS terugbetaalde bedrag berekend op basis van het aantal maanden dat het abonnement gebruikt werd. Een maand die begonnen is, wordt beschouwd als een gebruikte maand. Een voltijds abonnement met een geldigheidsduur van een maand kan dus niet worden terugbetaald. Voor abonnementen van 3 of 12 maanden wordt het terugbetaalde bedrag (met afhouding van administratiekosten) kleiner naarmate het abonnement een groter aantal maanden werd gebruikt.